

MILIEUBELEIDSPAN

PROVINCIE GRONINGEN

Alje van Bolhuis, Ko de Jonge

Op 12 december 1990 hebben Provinciale Staten van Groningen het Milieubeleidsplan provincie Groningen 1991-1994 (MBP) vastgesteld. Het plan geeft op hoofdlijnen de richting aan van het provinciaal natuur- en milieubeleid voor de komende jaren. Voor het eerst is daarmee het gehele provinciale natuur- en milieubeleid samengebracht in één plan. Ter uitvoering van het Milieubeleidsplan heeft de provincie voorts een milieu-uitvoeringsprogramma (MUP) vastgesteld, waarin concrete activiteiten en de daarvoor benodigde financiële middelen voor 1991 zijn aangegeven. Dit uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks herzien.

Van Brundtland tot Lauwersmeer

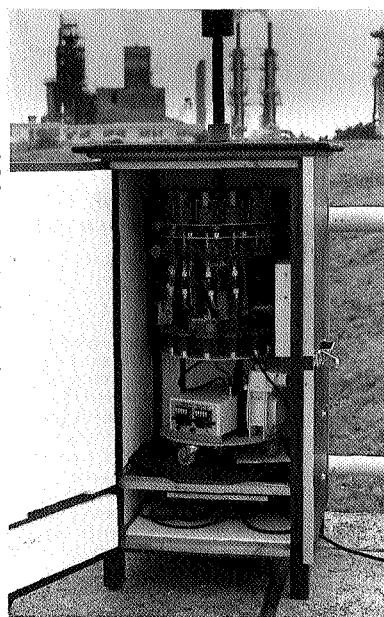
Ondanks twintig jaar milieubeleid doen er zich nog steeds grote milieuproblemen voor. Het broeikas effect en de uitputting van natuurlijke bronnen zijn daarvan voorbeelden. De rapporten 'Our Common future' van de commissie Brundtland (1987) en 'Zorgen voor Morgen' (RIVM 1988) geven op indrukwekkende wijze de milieuproblematiek op mondiale en lokale schaal weer en bieden inzicht in de gevolgen van maatschappelijke ontwikkelingen op het milieu. De politieke vertaling hiervan vond plaats in het NMP (Nationaal Milieubeleidsplan) en het NMP-plus. Hieruit blijkt dat er veel inspanningen zullen moeten worden verricht, zowel door burgers als door overheidsorganen. Op provinciaal nivo dienen de actiepunten uit het NMP (plus) gestalte te krijgen via provinciale milieubeleidsplannen (MBP's). Interprovinciaal vindt samenwerking en afstemming ten aanzien van diverse NMP-actiepunten plaats aan de hand van het inmiddels vastgestelde IPO-Plan van Aanpak.

Het MBP tracht de milieuvraagstukken voor de provincie Groningen en het daarvan voorgestelde beleid op systematische en overzichtelijke manier bijeen te brengen. Tevens worden daarin het beleid en de activiteiten op het gebied van natuur en milieu in relatie tot elkaar bezien. Groningen wordt soms gezien als een relatief schone provincie. Bij nadere beschouwing moet dat beeld echter aanzienlijk worden genuan-

ceerd. Ook zij heeft bronnen van verzurende stoffen binnen haar grenzen, er is sprake van een groeiende afvalberg en van verontreiniging van bodem, grond- en oppervlaktewater. Het aanpakken van deze problemen is temeer nodig omdat er in Groningen sprake is van gebieden met belangrijke (internationaal erkende) natuur- en landschapswaarden, zoals de Waddenzee en het Lauwersmeer.

Gebiedsgericht en brongericht

Als algemeen uitgangspunt voor het provinciaal natuur- en milieubeleid geldt het streven naar een duurzame ontwikkeling. Daarmee wordt bedoeld een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. Het achterlaten van een goede milieukwaliteit en geen negatieve milieuerfenis voor volgende generaties is voor een duurzame ontwikkeling van wezenlijk belang. Om deze situatie te bereiken zal de omvang van de milieuverontreiniging in sommige gebiedsdelen van de provincie in elk geval niet mogen toenemen (het zogenaamde stand-still beginsel). Het beleid zal daarbij worden afgestemd op de milieukwaliteitseisen, zoals die door het Rijk zijn geformuleerd of worden ontwikkeld. Waar nodig zal de provincie op dit punt nadere eisen stellen.

FOTO'S: JUR BOSBOOM, PROV. GRONINGEN

Opstelling voor metingen van luchtvervuiling

Maar het stellen van eisen, waaraan de milieukwaliteit moet voldoen, lost op zich zelf de milieuproblemen niet op. Voor de realisering van de doelstelling en daarmee voor het realiseren van oplossingen, die natuur en milieu zoveel mogelijk ontzien, zijn de gebruikers van het milieu verantwoordelijk. De provincie wil dan ook in haar beleid de nadruk leggen op de eigen verantwoordelijkheid voor het milieu van degenen die (mogelijk) milieubelastende activiteiten ondernemen of willen ondernemen. Bij een dergelijke brongerichte aanpak zal de provincie, nadrukkelijker dan tot dusverre, het accent leggen op preventieve oplossingen, met name in de sfeer van hergebruik, energiebesparing en kwaliteitsbevordering.

Provinciale speerpunten

In het milieubeleidsplan is het beleid toegespitst op een viertal hoofdthema's, op basis waarvan het mogelijk wordt geacht een (meer) integraal beleid te voeren. In relatie tot het rijksbeleid (met name het Nationaal Milieubeleidsplan) moet daarbij worden opgemerkt dat binnen de hoofdthema's een aantal rijks thema's is samengebracht.

Het provinciaal bestuur zal bij de uitvoering van het milieubeleid in de komende jaren prioriteit geven aan:

Het voorkomen en beperken van de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen naar lucht, water en bodem, zoals:

- Vergroting van het inzicht in de aard en de omvang van de verspreiding van stoffen in de provincie (bestrijdingsmiddelen, zware metalen, verzurende stoffen, vermestende stoffen e.d.).
- Nadere regelgeving door middel van vergunningsvoorschriften en bij verordening (aktualisering vergunningen en voorschriften; provinciale milieuverordening).
- Verscherping van het toezicht- en handhavingsbeleid.
- Stimulering van bedrijfsinterne milieuzorg.
- Extra aandacht voor voorlichting en edukatie.
- Strukturele verbetering van de relatie met doelgroepen.

Verwijdering van (water)bodemverontreiniging en afval:

- Zorgvuldige prioriteitstelling ten aanzien van saneringsprojecten.
- Onderzoek naar aard en omvang van, alsmede sanering van verontreinigde waterbodems.
- Vernieuwing van het afvalstoffenbeleid (op basis van samenwerking vier noordelijke provincies).
- Stimuleren en optimaliseren van gescheiden inzamelsystemen voor diverse (afval)stoffen.

Bescherming of ontwikkeling van gebieden met bijzondere milieukwaliteit:

- Nader onderzoek naar en aanpak van de verdrogingsproblematiek in verdrogingsgevoelige gebieden (optimaliseren watervoorziening voor gebieden met verdrogingsgevoelige natuurwaarden).
- Natuurontwikkeling in Midden-Groningen (globaal de strook Zuidlaardermeer-Schildmeer).
- Struktureel oplossen van (met name financiële) knelpunten inzake aankoop en beheer van waardevolle gebieden.
- Ontwikkeling van een geïntegreerd gebiedsgericht milieubeleid.
- Bescherming van natuurgebieden (en eventueel beplantingselementen) tegen externe beïnvloeding (door verzuring, vermesting, verdroging, verontreiniging en verstoring).

Landschap nabij Den Ham.

Open planning

Bij de planvoorbereiding is gekozen voor een zogenaamde open planprocedure. Onder meer om een breed draagvlak te krijgen, hetgeen voor medewerking en samenwerking bij de uitvoering onontbeerlijk is. Dit betrof de meest betrokken instanties en organisaties – de 'doelgroepen' – zoals industrie, landbouw, milieu-organisaties en

diverse overheidsinstellingen. De burgers zullen vooral door voorlichting benaderd gaan worden. Gebleken is dat de in het plan aangegeven koers breed wordt ondersteund. Vanuit een ieders invalshoek blijken echter grotere of kleinere geschilpunten. De samenspraak met betrokkenen wil de provincie in de komende jaren nadrukkelijk voortzetten en waar mogelijk nog verbeteren door middel van een konstruktieve

Stimulering openbaar vervoer en fietsgebruik.

Lauwersmeer en Waddenzee; internationaal erkende natuurgebieden.

overleg- en samenwerkingsstructuur met bedrijven, landbouw, gemeenten, milieu-organisaties en waterschappen, waarbij in een sfeer van openheid van gedachten wordt gewisseld en naar oplossingen wordt gezocht. Nog voor de zomer denkt de provincie daardoor een structuur gereed te hebben.

Veel voorkomende op- of aanmerkingen over het plan waren:

- het gebruik van nogal algemene formuleringen als 'zoveel mogelijk', 'sterker dan tot-dusver' enz., hetgeen tot teveel interpretatiemogelijkheden zou leiden (vooral milieu-organisaties).
- vrees dat de provinciale regelgeving (o.m. via vergunningverlening en de nieuwe provinciale milieuverordening) een aanscherping zal inhouden ten opzichte van het landelijke beleid (landbouw).

- meer duidelijkheid over de afstemming van toezichtsactiviteiten met gemeenten gewenst (gemeenten).
- te weinig (personele en financiële) middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering.
- het uitvoeringsprogramma heeft nog te veel het karakter van onderzoek en inventarisatie.

Zowel in het met betrokken partijen gevoerde overleg als in de Nota Inspraakreacties zijn dergelijke zaken gewogen en waar nodig aangepast. De provincie meent nu te beschikken over een plan met uitvoeringsprogramma dat als realistisch en haalbaar kan worden aangemerkt; beknopt, bondig, voortbouwend op bestaand beleid en een eerste aanzet naar een meer samenhangende benadering van de milieuproblematiek en uitvoering van het milieubeleid. Jaarlijks zal het milieuitvoeringsprogramma

worden herzien, waarbij steeds in overleg zal worden getreden met betrokken partijen.

Uitvoering

Waar het nu op aan komt is dat uitvoering wordt gegeven aan de doelstellingen en activiteiten die door het plan (MBP) en het uitvoeringsprogramma (MUP) worden aangegeven. De provincie én haar bewoners moeten dit waar maken. Hoe is dan de huidige stand van de uitvoering bij de provincie zelf?

Aangezien de MUP-activiteiten 'extra' of 'nieuw' werk betekenen, is enige herschikking van provinciale middelen en nadere bepaling van prioriteiten onontkoombaar. Voor een deel vloeien extra gelden voort uit 's Rijks kas. Naast beschikbaar stellen van geld ter dekking van kosten van enkele activiteiten, heeft dit inmiddels geleid tot het aantrekken van enkele extra medewerkers. Voorbeeld hiervan zijn een NMP-koördinator en een medewerker milieumeetnet. Tevens vergt het activiteitenpakket een efficiënte en effectieve aanpak, waarvoor de provincie zich momenteel sterk maakt om zoveel mogelijk projectmatig te gaan werken. Met het MUP 1991-1994 is inmiddels een start gemaakt.

Interne milieuzorg provincie

De provincie heeft 'interne milieuzorg' hoog in het vaandel staan. Zij verwacht dan ook dat het bedrijfsleven (en eigenlijk iedere organisatie of particulier) dit in haar bedrijfsvoering opneemt. Zelf is zij gestart met het project ter invoering van interne milieuzorg. Aandachtspunten zijn daarbij onder meer:

- rekening houden met de milieu-aspekten bij de aanschaf van materiaal en materieel;
- kiezen voor milieuvriendelijke technieken en middelen bij de nieuwbouw, beheer en onderhoud;
- afvalpreventie en gescheiden inzameling;
- beperking energiegebruik.

Eén onderdeel van de interne milieuzorg is met ingang van 1 april j.l. tot uitvoering gebracht, t.w. vermindering van autogebruik door provinciale ambtenaren.

Natuurontwikkeling

Al in 1990 was gestart met het opstellen van een beleidsnotitie 'natuurontwikkeling', waarmee tevens richting wordt gegeven aan enkele overige MUP-activiteiten zoals 'Midden Groningen' en 'proefproject natuurwaarden in akkerbouwgebieden'. In de Statencommissie milieuzaken is deze notitie inmiddels behandeld en kan aan dit beleidsonderdeel uitvoering worden gegeven. Gestart wordt met enkele onderdelen daaruit, w.o. het plan 'Natuurontwikkeling Midden-Groningen'.

Milieumeetnet

Nog dit jaar zal een nader uitgewerkt plan totstand komen voor de aanpak van een geïntegreerd milieumeetsysteem. De bestaande meetplannen worden daarin betrokken.

Voorlichting-educatie

Het ontwikkelen van een strategie op het gebied van voorlichting, educatie en (financiële milieu-) stimulering. De strategie zal nog voor de zomer gereed komen. Tevens bestaat het voornemen om dit jaar een voorlichtingsprogramma '91/'92 op te stellen. In dat verband zal de totale financiële stimulering worden bezien (subsidiëring instanties/organisaties, meebetalen in kosten van onderzoek of van voorzieningen enz.). Overigens is met ingang van januari '91 reeds een fonds stimulering milieukosten in het leven geroepen.

Gebiedsgericht milieubeleid

Verkenning naar mogelijkheden voor een integraal gebiedsgerichte aanpak. Het onderzoek moet nog dit jaar leiden tot voorstellen aangaande de mogelijkheden en tot inzicht in de betekenis van dit milieubeleidsplan voor de provincie Groningen.

Verdroging

Het verkrijgen van inzicht in de mate van verdroging van die gebieden waarvoor de verdrogings situatie nog onbekend is, alsmede het verkrijgen van inzicht in de oorzaak ervan. Dit houdt verband met (lage) grondwaterstanden. Uiteindelijk zal dit moeten leiden tot herstel en beheer in bepaalde gebieden. Het inventariserend onderzoek zal medio '91 worden afgerond. In het Zuidelijk Westerkwartier, Gorecht en Westervolde zijn signalen van ernstige verdroging.

Verkeer

Momenteel wordt een project gestart ter inventarisatie van knelpunten uit milieuoogpunt als gevolg van verkeer in de provincie Groningen. Hieraan gekoppeld is de aanpak van die knelpunten en het stimuleren van openbaar vervoer en fietsgebruik.

Samenwerking

In het eerste milieubeleidsplan geeft de provincie een koers aan voor de komende jaren. De provincie heeft de draad opgepakt om nog dit jaar

resultaten te boeken. Eigenlijk gaat dit alles om één belangrijk doel: het gedrag van bedrijven en huishoudens in de provincie Groningen zodanig te beïnvloeden, dat activiteiten permanent worden getoetst op hun gevolgen voor natuur en milieu. Waar nodig zullen maatregelen moeten worden getroffen om verdere aantasting tegen te gaan of om bestaande verontreiniging op te ruimen. Zulks ter bescherming van de kwaliteit van onze leefomgeving nu en later.

Die doelstelling kan alleen worden gerealiseerd met medewerking van en in samenwerking met alle betrokkenen in de provincie. In kort bestek gaat het om punten als:

- Aanvragers van een vergunning dienen de provincie tijdig alle gegevens te verstrekken voor de beoordeling van de gevolgen van de voorgenomen activiteiten voor het milieu.
- Vergunninghouders moeten vergunningsvoorwaarden naleven. De provincie vraagt medewerking aan een integrale en planmatige aanpak van de milieuproblematiek, met name waar het complexe situaties betreft.
- Bedrijven moeten systematisch aandacht schenken aan een vorm van interne milieuzorg, die is afgestemd op de aard en de milieuproblematiek van het betreffende bedrijf.
- Samenwerking tussen provincie en de in de provincie werkzame natuur- en milieube-

schermingsorganisaties om tot een effectieve uitvoering van voorlichtende en educatieve activiteiten te komen.

- Ondersteuning van gemeenten bij de benadering van burgers (bijvoorbeeld gescheiden inzameling van afval, het geven van voorlichting enz.).

De resultaten van de diverse activiteiten worden in het jaarlijks te herziene MUP weergegeven. Daaraan voorafgaand zal de provincie steeds in overleg treden met de betrokken doelgroepen. Dit overleg wordt verdergaand gestructureerd om ook zonedig tussentijds over specifieke aangelegenheden nadere afstemming te verkrijgen. Naast het ontwikkelen van nieuwe activiteiten is dat doelgroepenoverleg vooral ook bedoeld om duidelijkheid te verschaffen over hetgeen betrokkenen van elkaar mogen verwachten. Overigens zal nog voor de zomer een voorstel voor een overlegstructuur worden opgezet.

Zijn plannen en activiteiten toereikend? Vanzelfsprekend moet het zijn – dat mag uit het MBP en dit artikel duidelijk zijn – dat we nu voor een duurzaam behoud van ons milieu met vereende krachten aan de slag moeten, voor het te laat is. ●

Alje van Bolhuis en Ko de Jonge zijn projectleiders van het milieubeleidsplan provincie Groningen en werkzaam bij de dienst Milieu en Water.

Externe werkkonferenties; overleg met meest betrokken doelgroepen.

